známek, stejně jako u takovýchto pamětních listů, se jedná pouze o napodobeninu vedenou v literatuře jako padělek. Tyto padělky by měly být uváděny jako bezcenné, protože vlastní známku znehodnocují, byť by byla i v nejvzácnější variantě zoubkování. Tento nátisk je padělkem k oklamání sběratelů a nelze jej proto srovnávat s padělky vyrobenými za účelem oklamání pošty. Jedná se o napodobeninu nátisku lipového listu varianty II a kruhovitého nátisku:

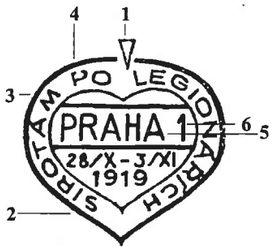

padělek

1. Řapík má rovné strany a nesměřuje do středu nátisku.
2. Písmeno S je odchylného tvaru a šikmo posazené.
3. Písmeno M má šikmé svislice.
4. Písmeno P je v horní části přerušeno.
5. Obě písmena A mají příčky podstatně níže než příčka u písmene H.
6. Číslice 1 má krátkou odkloněnou čárku.

padělek

1. Písmeno M má šikmé svislice.
2. Písmeno E má střední vodorovnou čárku znatelně delší.
3. Obě písmena A mají příčky podstatně níže než příčka u písmene H.

Uváděných 200 000 sérií s pravými nátisky dle úředního listu v porovnání s nákladem 5 000 000 sérií je vlastně pouhými 4 % z celkového nákladu. Proto by měly být známky s pravým nátiskem 25x hodnotnější než známky bez nátisku. Budeme-li však přihlížet k úředním číslům, znamená 200 000 sérií s pravým nátiskem z celkového počtu 1 500 000 sérií, které zůstaly poště, že bylo zhruba 13 % známek přetištěno nátiskem. Poměr známek bez nátisku a známek s pravým nátiskem je pouze sedmi a půl násobkem, dle kterého by měly být známky s pravým nátiskem vzácnější proti známkám bez nátisku. Tato čísla jsou ale stále zavádějící, protože není známo, kolik známek a které druhy zoubkování se úředně přetiskly pravým nátiskem. Značné množství známek se vzácnějšími variantami zoubkování má právě padělky nátisků, které se u známek, které mají pouze čtvrtinový nátisk, dosti těžko prokazují. Bohužel se nikde nedochovaly jakékoliv úřední záznamy ať již o množství známek v jednotlivých variantách zoubkování nebo o množství provedených nátisků na známky.

Nyní se vrátíme k ohodnocení v (1), kde jsou hodnoceny dvě varianty nátisku. Většina známek byla opatřena nátiskem přes jednu čtvrtinu obrazu (nátisk pro čtveřici).

U **hřebenového zoubkování 13 1/2 : 13 3/4** nebo **(13 3/4 : 13 1/2)** je výskyt levnějších hodnot známek s nátiskem asi o 50 % vyšší než známek bez nátisku. U dražších hodnot je tomu právě naopak. Ceny známek s nátiskem jsou o 50 - 60 % nižší než ceny známek bez nátisku (proč asi?). Hřebenové zoubkování pro hodnoty 15, 25 a 50 h je vlastně dle formátu známek na výšku ležmým hřebenovým zoubkováním. I na toto zatím literatura zapomněla.

U **řádkového zoubkování 11 1/2 : 13 3/4** nebo **(13 3/4 : 11 1/2)** je cenová relace obdobná.

U **řádkového zoubkování 11 1/2 : 10 1/2 nebo (10 1/2 : 11 1/2)** je u levnějších hodnot poměr známek s nátiskem ke známkám bez nátisku asi o 30 % nižší a u dražších známek je tento propad ještě markantnější.

Podobně je tomu i u ostatních druhů zoubkování.

Nezoubkované známky s nátiskem mají cenové záznamy v poměru ke známkám bez nátisku nižší o 50 - 70 %.

Cenová relace je tedy řádně zamotaná, anebo autor (1) ví o poměru známek bez nátisku ke známkám s nátiskem. K tabulce hodnocení nátisku přes celou známku se vyjadřovat nechci, protože zde je situace poměrů známek bez nátisku a známek s nátiskem ještě spletitější.

Zoubkování známek tohoto vydání je více než problematické. Nikdo nedokáže určit, co bylo zoubkováno v roce 1919 a co mohlo být zoubkováno z neprodaných zásob fondu obchodníky, kteří získali i archy známek nezoubkovaných, vlastně až po roce 1930. Na perforovacích strojích v tiskárně Unie bylo možné provádět tyto kroky ještě po roce 1945. (Dle dr. Kubáta, autora Monografie I, se nezoubkované archy hradčanských známek zoubkovaly pro lepší manipulaci při výuce úřednic pro poštovní úřady.)

Myslím, že jednodušší postup by byl napsat cenovou relaci v procentech ať již směrem dolů nebo nahoru u známek s nátiskem v poměru ke známkám bez nátisku. U každé známky je takto poměr jiný a nejsem přesvědčen, že odpovídá skutečnosti. Ceny dosahované při prodeji známek této emise se značně liší hlavně u hodnot, které mají vyšší katalogové záznamy. Ve skutečnosti je na trhu více známek s nátisky než známek bez nátisků.

Použijeme-li cenové záznamy katalogu Ekstein (4) z roku 1939, zjistíme, že tento katalog některé ceny pro jednotlivé známky u různých zoubkování vůbec neuvádí.

U **HZ 13 1/2: 13 3/4 a ŘZ 11 1/2 : 13 3/4** u hodnot 15, 25 a 50 h nebo **HZ 13 3/4 : 13 1/2 a ŘZ 13 3/4 : 11 1/2** u hodnot 75, 100 a 120 h jsou cenové záznamy u všech známek.

U **ŘZ 10 1/2 : 11 1/2** není cenový záznam uveden pro hodnotu 120 h.

U **ŘZ 10 1/2 : 13 3/4** není cenový záznam uveden pro hodnotu 50 h.

U **ŘZ 13 3/4 : 10 1/2** není cenový záznam uveden pro hodnoty 75, 100 a 120 h.

U **ŘZ 10 1/2** je situace ještě horší, protože cenové záznamy jsou uvedeny pouze pro hodnoty 15 a 25 h.

U **ŘZ 11 1/2** není cenový záznam uveden pro hodnotu 100 h.

Nejlevnější varianta zoubkované série bez nátisku je zde uvedena ve výši 1,- Kč. Čtyřblok tedy 4,- Kč.

Čtveřice známek s nátiskem lipový list nebo kruhové razítko v barvě modré, zelené a fialové má záznam 4,- Kč, tedy stejně jako známky bez nátisku.

Čtveřice známek s nátiskem lipový list nebo kruhové razítko v barvě červené a černé má záznam 6,- Kč.

Naopak nejlevnější série známek s denním razítkem má záznam 3,50 Kč. Čtyřblok tedy 14,- Kč.

Je zajímavé, že tento tak fundovaný katalog ani po dvaceti letech od vydání této emise některé varianty zoubkování nezaznamenal, přestože na druhé straně, jako například u hradčanských známek, uvádí **řádkové zoubkování 10 1/2** nebo jiné zajímavosti, na které se bohužel u pozdějších vydání katalogů pozapomnělo. U emise hradčanských známek například teprve po roce 1940 znalec Jan Mrňák rozdělil zoubkování na úřední a ostatní. Je velká škoda, že nevěnoval i více pozornosti této emisi, kde je situace daleko složitější.

Čtvrtá nesrovnalost: omezení použitelnosti známek pouze na území Československé republiky. Viděl jsem několik dopisů skutečně prošlých do ciziny bez pozastavení poštou. Jako ukázku uvádím (obr. 1) doporučený dopis do Londýna, uherské razítko Beszterczebánya 919.Okt.28, příchozí razítko Londýn Reg.3.Nov.19. Známky 15 a 25 h mají řádkové zoubkování 11 1/2 : 13 3/4. Známka 50 h má hřebenové zoubkování 13 3/4 : 13 1/2.

Obr. 1

Obr. 4

Obr. 2

Obr. 5

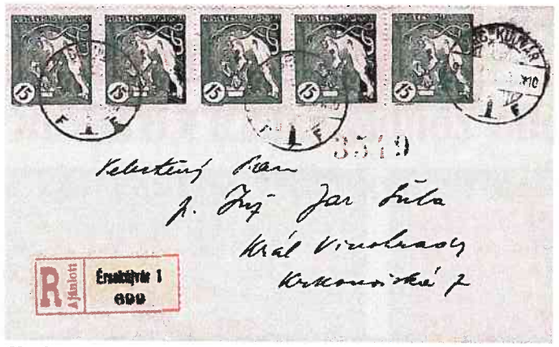

Obr. 3

Obr. 6

Na druhé straně jsem ještě neviděl žádný dopis, který by pošta vrátila zpět pro nepřípustnost známek této emise do zahraničí. Pošta velmi pečlivě hlídala platnost známek, a proto neuznala známku 25 hal (obr. 2) s řádkovým zoubkováním 11 1/2 : 13 3/4 po více než jednom roce od ukončení platnosti. Dopisnice byla odeslána z Plzně 18. XII. 1920 a v Praze byla 20. XII. 20 zatížena doplatní známkou v hodnotě 50 h.

Použití vzácnějších zoubkování jsem zatím nezaznamenal. Proto lze předpokládat, že se v krátké době platnosti na přepážkách pošt neobjevilo. Většina celistvostí této emise se vyskytuje jako přefrankované dopisy, na kterých je celá série známek. Správně frankované celistvosti jsou vzácné a hledané. Pro ilustraci jsem vybral několik ukázek.

Doporučený dopis z Nových Zámků (obr. 3), R nálepka i razítko jsou uherské, Érsekújvár 919.Nov.3. Dopis je vyplacen pětipáskou 15 h známek v řádkovém zoubkování 11 1/2 : 13 3/4.

Doporučený dopis z Prahy 1, 3. XI. 19, příchozí razítko Bubeneč téhož dne (obr. 4). Dopis je vyplacen známkou a krajovou dvoupáskou známek 25 h v řádkovém zoubkování 11 1/2 : 13 3/4.

Doporučený dopis z Písku odeslaný 3. XI. 19 (obr. 5). Dopis je vyplacen třípáskou 25 h ve světle hnědé barvě s hřebenovým zoubkováním 13 1/2 : 13 3/4.

Spěšná dopisnice (obr. 6) odeslaná z Brna 31. X. 19. Známka 50 h má hřebenové zoubkování 13 1/2 : 13 3/4.

Zajímavé jsou bezesporu doklady použití „Legionářských" známek na balíkových průvodkách. Mohou být i v kombinaci se známkami hradčanskými. Celá emise poskytuje nepřeberné množství známkového materiálu, jako zkusmých tisků, vad zoubkování, vad tisku a poštovního použití a pro každého sběratele zábavu a studijní poznatky zvláště u knihtiskové části tisku.

Jiří Stupka

Literatura:

1. František Beneš, Katalog Československo 1918-1939, vydal POFIS, spol. s.r.o ve spolupráci s Klubem Filatelie, 2001.
2. Jan Karásek, Československé poštovní známky a jejich padělky 1918-1939, vydalo nakladatelství Merkur Revue, 1998.
3. Jan Karásek a kol., Monografie československých známek díl II., vydalo Nakladatelství dopravy a spojů, 1971.
4. V. Ekstein, Katalog československých známek 1939, ročník XIII, náklad vlastní, Praha XII, Škrétova 5, tisk J. Merey a syn, 1939.